

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Teema: Kansainvälinen kehitysyhteistyö, luku 24

Suomen Pakolaisavun lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Suomen Pakolaisapu ry (Pakolaisapu) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2024 ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Maailmanlaajuinen tilanne on muuttumassa yhä epävakammaksi konfliktien, ilmastomuutoksen vaikutusten ja talouskriisin syventymisen seurauksena.

Vuonna 2023 pakenemaan joutuneiden määrä on yltänyt historiallisiin lukuihin, ja kodeistaan paenneita on maailmassa jo yli 110 miljoonaa. Pelkästään vuosien 2021–2022 välillä pakkomuuton määrä kasvoi 19 miljoonalla ihmisellä, mikä on YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n mittaushistorian suurin vuosittainen kasvu. Taustalla on vaikuttanut sota Ukrainassa, mutta myös muut tuhoisat kriisit ja konfliktit muun muassa Afganistanissa, Syyriassa, Somaliassa, Sudanissa ja Myanmarissa. Paenneista 76 % elää kehittyvissä maissa ja 40 % paenneista on lapsia.¹ Globaali pakolaistilanne on vakava ja kasvusuuntainen.

Venäjän hyökkäyssodan ja COVID-19-pandemian pitkän aikavälin vaikutukset ovat kurittaneet useiden jo valmiiksi hauraiden valtioiden talouksia ja monia maita uhkaa velkakriisi. Nämä tekijät yhdistettynä pitkittyneisiin konflikteihin ja ilmastokriisin vaikutuksiin ovat lisänneet ruokapulaa, köyhyyttä, epävakautta ja eriytymistä ympäri maailmaa. Seuraukset ovat olleet erityisen tuhoisat haavoittuvassa asemassa oleville väestöryhmille, kuten pakenemaan joutuneille. Globaalisti arviolta 363 miljoonaa ihmistä on humanitaarisen avun tarpeessa.² Inhimillinen ja kestävä kehitys on pysähtynyt ja osin kääntynyt laskuun. Agenda 2030 kestävä kehityksen tavoitteista on saavutettu vasta noin 15%. Tämän monenkeskisesti elintärkeän agendan edistäminen vaatii nopeutettuja toimia ja painavaa panostusta.

Kotinsa pakon edessä jättäneet ihmiset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa, ja heiltä puuttuu aivan liian usein pääsy koulutukseen, toimeentuloon, terveydenhoitoon ja yhteiskunnalliseen osallisuuteen. Kansainvälisellä kehitysyhteistyöllä Suomi voi vaikuttaa pakkomuuton juurisyihin, ennaltaehkäistä konflikteja ja väkivaltaa sekä edistää tasa-arvoa, rauhaa ja haavoittuvassa asemassa olevien yksilöiden ja yhteisöjen resilienssiä. Kasvavan epävakauden aikana ja kriisien kiihtyessä tarvitaan Suomen kaltaisen maan jopa aiempaa vahvempaa panostusta globaalin kehityksen ja demokratian tukemiseen. Globaalille vastuunkannolle on entistä suurempi tarve.

¹ [UNHCR Global Trends Report 2022](#)

² [Global Humanitarian Overview 2023, July Update](#)

Pitkjänteiseen kehitysyhteistyöhön ja kestävän kehityksen tavoitteisiin sitoutuminen ovat tärkeä osa myös Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön tarpeiden kasvaessa olemme huolissamme Suomen hallituksen päätöksestä leikata kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun rahoituksesta.

Talousarvioesityksen mukaan Suomi kohdistaa vuonna 2024 kehitysyhteistyöhön ja humanitaariseen apuun kokonaisuudessaan 1,2 miljardia euroa, joka on noin 0,41 prosenttia bruttokansantulosta. Suomen kehitysyhteistyön määrärahojen kokonaisuus nousee hieman edelliseen vuoteen verrattuna, kun vuodesta 2023 eteenpäin Suomen rahoitusosuudet EU:n Global Europe -ohjelmasta kasvavat. Varsinaisesta kehitysyhteistyöstä ja humanitaarisesta avusta kuitenkin leikataan hyvin tuntuvasti, reilusti yli 80 miljoonalla eurolla.

Rahoituksen vähentyessä siirrytään yhä kauemmaksi YK:n 0,7 prosentin bktl-tavoitteesta, johon Suomi on sitoutunut kansainvälisten sopimusten kautta ja joka on myös hallitusohjelmaan kirjattu. Valtion talousarvioesityksestä on jäänyt puuttumaan sekä YK:n 0,7 % bktl -tavoite että vähiten kehittyvien maiden kanssa tehtävän kehitysyhteistyön 0,2 % bktl-osuus.

Kehitysyhteistyöhön merkittäviä leikkauksia vuodelle 2024

- Varsinaiseen kehitysyhteistyön momenttiin ollaan kohdistamassa kokonaisuudessaan yli 84 miljoonan euron leikkausta, joka on 12 % prosenttia vähemmän verrattuna vuodelle 2023 budjetoituihin määrärahoihin. Suurimpia leikkauksia hallitus esittää maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön, josta leikataan peräti 28 %, eli huimat 54 miljoonaa euroa verrattuna vuoden 2023 budjettiin.
- Monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön määrärahoihin ehdotetaan 19 miljoonan euron leikkauksia. Epävakauden kasvun aikoina monenkeskisten YK-järjestöjen työ on ensiarvoisen tärkeää. Momentilta osoitettava yleistuki YK-järjestöille ja heidän yhteistyökumppaneilleen on tärkeä ja tehokas rahoitusmuoto, johon Suomen tulisi vahvasti panostaa leikkausten sijaan.
- Näkemyksemme mukaan kehitysyhteistyön rahoituksen painopiste tulisi edelleen pitää köyhimpien maiden (LDC-maat) tukemisessa, ja vähiten kehittyneiden maiden bktl-tavoite 0,2 % tulisi kirjata osaksi valtion budjettia edellisten vuosien tapaan. Tästä köyhimpien maiden tuen painopisteestä ei tulisi luopua.
- Pidämme erittäin myönteisenä, että hallitus tunnistaa Suomen Pakolaisavun kaltaisten suomalaisten järjestöjen vaikuttavan ja tuloksellisen työn, ja kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön ja kehitystiedotuksen määrärahat pysyvät samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna.

Humanitaarisen avun rahoitus kohdennetaan Ukrainaan

- Pidämme myönteisenä asiana, että Ukrainalle ollaan kohdentamassa 58 miljoonaa euroa tukea kokonaan uuden momentin kautta. Ukrainalle kohdennettava rahoitus on ehdottoman tärkeä ja kannatettava panostus Suomelta. Kuitenkin muulle kuin Ukrainalle suunnatusta humanitaarisesta avusta ollaan leikkaamassa 9 miljoonalla eurolla nykytasoon verrattuna.

Ukrainan kriisi ja pakolaistilanne ei saisi jättää varjoonsa muita akuutteja kriisejä ja kansainvälisiä kehitystavoitteita.

- Globaalit humanitaariset tarpeet ovat kasvaneet merkittävästi vain muutamassa vuodessa ja avun tarpeen odotetaan vain kasvavan. Maailmanlaajuisesti humanitaarisen avun rahoitus on ollut laskussa jo jonkin aikaa, ja siksi olisi tärkeää, että valtiot rahoittavat humanitaarista apua myös jatkossa.

Kehitysyhteistyön rahoituksen ehdollistaminen

Suomen Pakolaisapu ei kannata kehitysyhteistyön määrärahoituksen ehdollistamista. Hallitusohjelmaankin on kirjattu Suomen tavoite keskittyä kehitysyhteistyössä tasavertaisiin yhteistyömalleihin ja kumppanuuksiin, jotka perustuvat molemminpuoliseen hyötyyn ja kunnioitukseen. Ehdollistaminen sopii huonosti tähän ajatteluun.

Tuen ja yhteistyön lopettaminen maihin, jotka eivät täytä määriteltyjä ehtoja ei tule olemaan vaikutteista vapaa. Keskinäisriippuvaisessa maailmassa panostus yleisen- ja demokratiakehityksen tukemiseen on erityisen tärkeää alueilla, joissa tarve on suurin. On ehdottoman tärkeää, että kansalaisyhteiskuntaa tuetaan nimenomaan niissä valtioissa, joissa on autoritaarinen hallinto. Näkemyksemme mukaan kehitysyhteistyötä ja sen rahoitusta ei tulisi hyödyntää myöskään maahanmuuttopolitiikan instrumenttina.

Budjetista ei myöskään käy ilmi, miten asetettuja ehtoja käytännön tasolla tulkitaan ja koskevatko ehdot myös järjestöjen tekemää kehitysyhteistyötä.

Kunnioitavasti,

Annu Lehtinen, toiminnanjohtaja

Suomen Pakolaisapu ry

Lisätiedot:

Leena Kumpulainen, ulkomaan ohjelmajohtaja

p. 040 543 4541, leena.kumpulainen@pakolaisapu.fi

Suomen Pakolaisapu

Suomen Pakolaisapu ry on Suomen suurin pakkomuuttoon liittyviin kysymyksiin erikoistunut asiantuntijajärjestö. Autamme vuosittain tuhansia ihmisiä toipumaan konflikteista ja kotoutumaan uusiin yhteiskuntiin. Lähes 60 vuoden aikana työemme on näkynyt Suomen lisäksi Afrikassa, Lähi-idässä, Aasiassa ja Euroopassa.